

מרכז המידע והידע הלאומי למערכה בקורונה
מסמך מספר 12

שימוש במסכות להתמגנות מפני נגיף הקורונה

"אנשים ללא מסכות הם חיזיון נדיר" ~ פ"מ דוסטויבסקי

1. מדינות רבות בעולם שואפות להגדיל את כמות המסכות שברשותן כדי להקצותן לצוותים רפואיים ולציבור הרחב במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה. מדינות אלה בוחנות רכש של דגמי מסכות מסוגים שונים למטרות מגוונות, ומנסות לייצר בעצמן מסכות לשימושן.
2. מסמך זה נועד לבחון את סוגי המסכות, לנתח את יעילותן, לבחון את המדיניות ביחס אליהן במדינות שונות ולהסיק מכך על ההתנהלות המומלצת לישראל.

סוגי מסכות ויעילותן

3. **יעילותן הפוטנציאלית של מסכות** יכולה להתבטא בשני אופנים – כנגד הדבקה (אדם חולה עם מסכה אפקטיבית אינו מדביק אנשים בריאים) או כנגד הידבקות (אדם בריא עם מסכה אפקטיבית אינו נדבק מאנשים חולים).
4. **ישנם שני סוגים של מסכות אף-פה:**

- א. **מסכה כירורגית** - נועדה **למנוע הדבקה**. על פי התקינה האירופית, ישנן שלוש רמות, הנבדלות זו מזו ביעילות סינון החלקיקים.
- ב. **מסכות לסינון אירוסולים** - מסכות מתקדמות, שבהן משתמשים בדרך כלל **הצוותים הרפואיים** והן בעלות **יכולות סינון טובות יותר** בהיבטי גודל החלקיקים ומידת האטימה על הפנים. המסכות הנפוצות הן N95 (תקן

(NIOSH), 2FFP ו-FFP3 (תקן אירופי). מסכות אלה מפחיתות את החשיפה של העוטה אותן לחלקיקים ומיועדות בעיקר למניעת הידבקות עצמית¹.

5. עם זאת, נראה כי אין די במסכות אף-פה. מפרסומים של ארגון הבריאות העולמי WHO מסתמן כי הנגיף COVID-19 אינו עובר באוויר אלא באופן טיפתי בלבד. כיוון שתיתכן הידבקות באופן טיפתי דרך העיניים, מסתמן כי מסכה לאף ולפה בלבד לא תמנע הידבקות. ובכל זאת, נראה כי כל מחסום הנמצא על הפה מועיל מאוד לצמצום מספר הטיפות הנישאות באוויר במפגש בין בני אדם במרחקים קצרים, לכן ייתכן כי המסכה יעילה כנגד הדבקה. לא ברור אם יש בכוחן של מסכות פשוטות להשפיע מערכתית על התפשטות הנגיף באוכלוסייה ועל מניעת התפרצות נוספת לאחר הסרת הסגר. להערכתנו, כדי שהשימוש במסכות יסייע ברמה המערכתית הוא חייב להיות מלווה בשמירה על היגיינה אישית ובכללים נוספים של ריחוק חברתי.

6. מסכות מתקדמות יותר כגון N-95 יעילות גם כנגד הידבקות.

7. מסכות רב-פעמיות – לא נמצא תיעוד בעולם לשימוש במסכות רב-פעמיות העומדות בתקן אנטי-בקטריאלי. נדרש לבחון שאלה זו בהמשך.

מדיניות השימוש במסכות בעולם

8. במרבית מדינות אסיה ישנה המלצה או הנחיה להשתמש במסכות פנים להגנה מהנגיף. הנחיות אלו מגיעות על רקע שימוש נרחב במסכות גם בשגרה במדינות ביבשת, לכן קל מאוד ליישמן שם. שימוש במסכות הפך לנורמה חברתית, לצד שמירה על היגיינה וריחוק. יתרה מכך, מדינות אסיה מייצרות בעצמן את רוב המסכות שלהן.

9. באירופה, לעומת זאת, למעט צ'כיה – אין הנחיה רשמית לכסות את הפה והאף באזורים ציבוריים. במספר מדינות (גרמניה, ספרד וצרפת) ממליצים

¹ בחלק מדגמי מסכות N95 ו-FFP יש שסתום פליטה שדרכו נפלט אוויר לסביבה ללא סינון. כלומר, מסכות בעלות שסתום פליטה אינן מונעות את הפצת הנגיף לסביבה.

בכירי מערכת הבריאות לכסות את הפה והאף, בפרט בעבור חולי קורונה ואלו שבאו איתם במגע.

המלצות

10. **בראייתנו, נכון להתמקד בהבטחת מסכות איכותיות בהיקף מספק ולאורך זמן לגורמים החיוניים – צוותים רפואיים וייתכן שגורמים נוספים הבאים במגע עם אוכלוסייה רחבה ללא הגנה (פקידי בנק למשל יכולים להיות מוגנים מאחורי דלפק).**

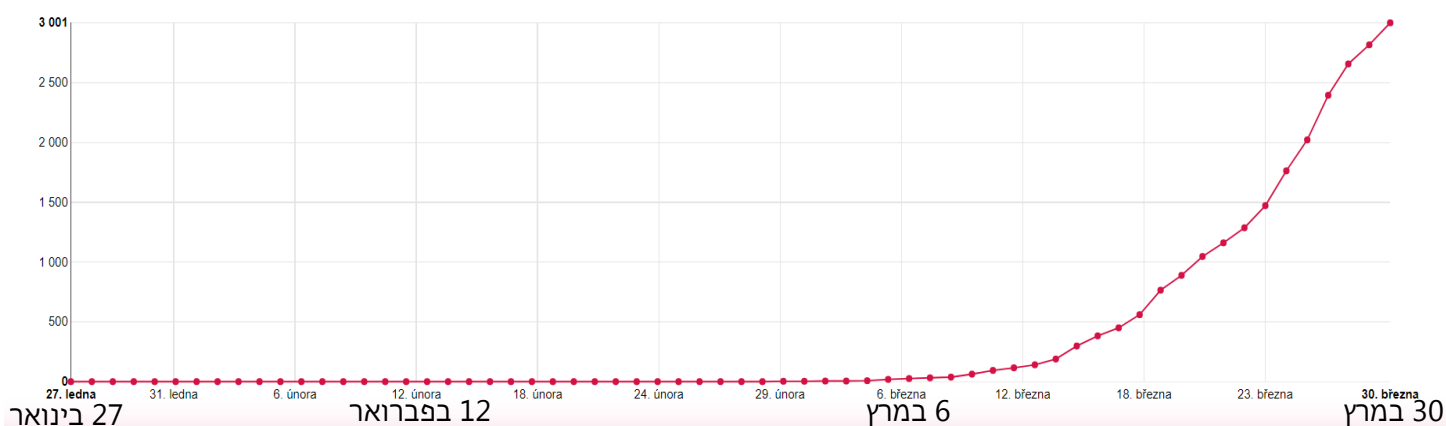
11. **חלוקה לכל האוכלוסייה – נכון שתבצע רק בהתקיים מקור תקציבי המאפשר הצטיידות כזו, לרבות החלפות יום-יומיות או מנגנון מחזור אפקטיבי, ומערך לוגיסטי לחלוקה (וחלוקה חוזרת) שלא יגדיל באופן ניכר את תנועת האוכלוסייה.**

נספח א - צ'כיה

המקרים הראשונים של מחלת COVID-19 הופיעו בצ'כיה ב-1 במרס 2020. נכון להיום ישנם מעל 3,000 מקרי תחלואה מאובחנים ו-24 מתו בעקבותיה, על פי משרד הבריאות הצ'כי¹.

Total (cumulative) number of people with laboratory-proven COVID-19 disease as reported by regional hygiene stations and laboratories

Overview for the last 14 days | [Complete overview for the whole period](#) | Spreadsheet overview

רבות מההודעות הרשמיות בצ'כיה מופצות בערוצי הטוויטר של משרד הפנים, משרד הבריאות, המשטרה והצבא.

שימוש במסכות בצ'כיה לאור מגפת COVID-19 על ידי צוותים רפואיים

בהחלטת הממשלה, משרד הבריאות מספק ציוד הגנה לבתי החולים, המעבדות והתחנות המטפלות בנגיף¹. עד כה **סופקו 4,092,656 מסכות בעבור צוותי הרפואה בצ'כיה על ידי משרד הבריאות**. נוסף על כך, **סופקו 1,190,746 מסכות עם מסנן**.

Tabular overview of distributed protective material by regions of the Czech Republic for the Ministry of Health

Region	Glasses	Disinfection (l)	Drapes	Respirators	Collection sets	Glove	Rapid tests	Shields	Tampons	Protective clothing	Shoe covers
Capital City of Prague	4 131	8 085	2 043 263	755 785	13 150	218 200	19 000	2 292	3 800	36 227	2 530
Central Bohemian Region	380	625	34 155	13 280	300	25 250	12 000	57	200	3 137	50
Jihočeský kraj	916	1 155	115 492	31 690	1 000	11 850	3 000	486	300	3 252	270
Pilsen Region	904	5 185	257 099	42 055	3 100	10 300	3 000	232	300	6 529	3 200
Karlovy Vary Region	60	1 155	39 249	13 811	0	11 600	3 000	60	2 300	1 364	1 000
Usti Region	820	1 715	95 005	35 735	2 100	24 900	3 000	1 040	400	2 420	0
Liberec region	290	980	108 990	30 200	1 300	11 050	3 000	75	300	1 118	350
Hradec Kralove region	990	870	227 717	32 320	2 000	7 500	3 000	335	300	899	0
Pardubický kraj	900	615	80 944	18 345	1 000	14 200	3 000	570	300	4 586	150
Highlands region	350	970	80 256	21 045	1 000	20 000	3 000	90	600	1 734	9 100
South-Moravian region	1 840	7 240	457 367	82 275	3 700	19 150	3 000	1 774	300	9 351	337
Olomouc region	1 635	2,555	234 623	46 430	2 000	34 800	29 000	985	600	5 088	550
Zlín Region	660	730	87 787	30 680	1 500	24 450	2 000	410	300	2 429	100
Moravian-Silesian Region	1 992	2 615	230 709	37 095	1 800	54 600	6 000	89	2 300	8 974	1 232
total amount	15 868	34 495	4 092 656	1 190 746	33 950	487 850	95 000	8 495	12 300	87 108	18 869

ב-25 במרס פורסם באתר סוכנות הידיעות הצ'כית (CTK) שמשלוח ובו טונות של ציוד רפואי הגיע לצ'כיה מסין, כולל שמונה מיליון מסכות (100 טונות)². על פי דיווחים בתקשורת בצ'כיה, כשבוע לפני כן לא צלח חוזה עם סין שבמסגרתו היו צפויים לקבל בצ'כיה חמישה מיליון מסכות, בשל רמאות מהצד הסינים³.

ב-22 במרס פורסם בעיתונות האיטלקית כי הוחרם בצ'כיה משלוח של מאות אלפי מסכות מסין לאיטליה. נמצאו סתירות במספר המדויק של המסכות. בצ'כיה התחייבו להחזיר לאיטליה את המסכות שנלקחו⁴, ועל פי סוכנות הידיעות "רויטרס" המסכות הוחזרו לאיטליה⁵.

על פי ריאיון שהעניק מנהל בית החולים Vinohrady בפראג ב-27 במרס, בית החולים קיבל 50,000 מסכות פשוטות השבוע, 4,440 מסכות מסוג **FFP2** ו-375

מסכות מסוג FFP3. לדבריו, קצב צריכת המסכות בבית החולים הוא 3,000-3,500 מסכות ביום, ויש במלאי 100,000 מסכות⁶. במרכז רפואי זה יש כ-4,000 עובדים.

שימוש במסכות בצ'כיה לאור מגפת COVID-19 באוכלוסייה אזרחית

הממשלה הצ'כית קבעה כי החל מ-19 במרס כל אדם היוצא ממקום מגוריו נדרש להצטייד במסכה או בכיסוי אחר לפה ולאף. לא הוגדר סטנדרט ספציפי לסוג הכיסוי בהוראת הממשלה. הנחיה זו, בשילוב המחסור במסכות, יצר מצב שבו רבים בצ'כיה נאלצים לאלתר מסכות בהכנה עצמית מבדים ומחולצות טריקו, על פי הכתוב באתר euronews⁸. ב-30 במרס הוחרגה ההוראה לשימוש בכיסוי פנים בעבור נהגים הנוהגים ברכבם לבד ובעבור "ילדים צעירים מאוד", כדי לא להקשות על הנשימה שלהם⁹. ישנה הנחיה להחליף את המסכות בכל ארבע שעות או לכבס את פרטי הבד המשמשים כמסכות מאולתרות לאחר השימוש, לפרק זמן של חצי שעה בטמפרטורה של 60 מעלות. נכון לזמן זה לא נראה שישנה אכיפה מענישה לאזרחים שאינם משתמשים במסכות, אך יש בקרה של מערך השיטור.

על פי סטודנטים ישראליים המתגוררים בצ'כיה, הציבור הצ'כי ממושמע מאוד בנושא כיסוי הפנים וכולם אכן מסתובבים עם מסכה או כיסוי מאולתר. עם זאת, יש תנועה רבה יחסית בשטחים ציבוריים (טיולים בפארק, ספורט וכו') והסגר אינו נאכף בחומרה. כמו כן, נמסר שלא ידוע על חלוקת מסכות על ידי המדינה.

לוגיסטיקה - ייצור, הפצה ורכש

רכש ותרומות

תאריך	כמות	יצרן/מדינה מספקת	הערות
17.3	30 מיליון מסכות	לא ידוע	
18.3	150,000 מסכות ²²	לא ידוע	בעבור הצבא
19.3	100 מיליון מסכות ¹⁷	קבוצת PPF	חתימת חזה
20.3	1.1 מיליון מסכות ¹⁹	לא ידוע	אורגן על ידי הצבא ומשרד הפנים והחוץ
21.3	7 מיליון מסכות ²⁰		
25.3	30,000 מסכות ¹¹	חברת Respilon	תרומה
25.3	600,000 מסכות ²	סין	
30.3	משלוח ציוד רפואי ²⁴	מלזיה	
31.3	"עשרות טונות של ציוד רפואי" ²¹	סין	בטיפול הצבא

הפצה בצ'כיה

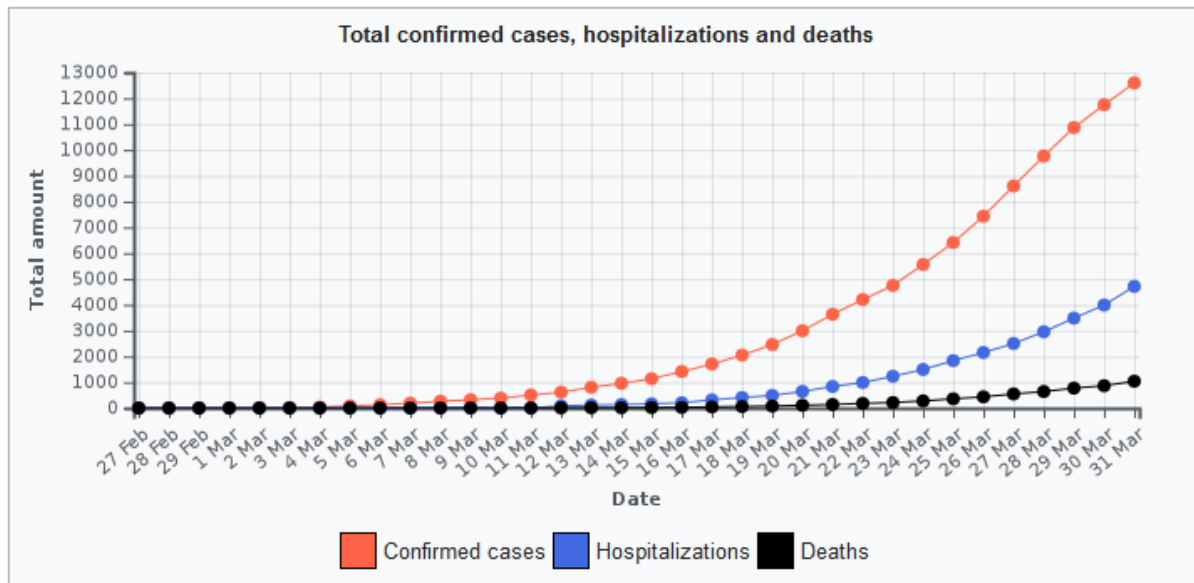
על פי משרד הבריאות הצ'כי, החל ב-29 במרס יסופקו **300,000 מסכות לשבוע**⁸ בעבור רופאי ילדים, רופאי שיניים, רופאים מומחים ורוקחים.

בתי החולים, מרפאות מקומית ומעבדות מחקר לקורונה אינם כלולים באספקה זו, כיוון שלהם אספקה נפרדת שלה התחייב משרד הבריאות. משרד הפנים והחוץ אחראיים להפצת המסכות לכל שאר הגורמים (לא כולל אוכלוסייה אזרחית), ככל הנראה בעזרת המשטרה, הצבא, מערך הכבאות¹³ והרשויות המקומיות.

אומנם אין על כך מידע רשמי, אך בתמונות המופצות מהמפעלים ועל ידי אזרחים או שרים נראה כי נעשה שימוש רב במסכות "חדר ניתוח" רגילות. מסכות FFP מגיעות ככל הנראה לצוותים רפואיים ואינן מופצות רחבית.

נספח ב - הולנד

המקרה המאומת הראשון של הנגיף בהולנד אותר ב-27 בפברואר, ונכון ל-31 במרס ישנם 11,750 מקרים מאומתים וכ-1,000 מתים מהנגיף במדינה, על פי משרד הבריאות של הולנד²⁵.

שימוש במסכות בבתי חולים

בבתי החולים ניכרת תמונה עגומה יחסית. מריאיון²⁶ עם רופאה בבית החולים ריינסטאט שבעיר ארנהם עולה מחסור חמור במסכות תואמות N95 בכלל המדינה, עד כדי היערכות עצמאית וקביעת מכסות בין בתי חולים ברמה המחוזית. לאור המחסור, **משתמשים בבית החולים במסכות כירורגיות במחלקת הקורונה**. לדעת משרד הבריאות בהולנד, מסכות אלו אמורות לספק הגנה מספקת. **מסכות N-95/FFP1/FFP2 שמורות אך ורק לטיפולים רפואיים שבהם ישנו חשש לפיזור נגיפים הנישאים באירוסולים**.

כחלק מההיערכות בבתי החולים, משלוח של 1.3 מיליון מסכות תואמות N95 שנרכש מחברה סינית (שם החברה לא נחשף) היה אמור להיות מחולק בבתי חולים

במדינה, אך בבדיקת המסכות התגלה שהן אינן פועלות כשורה ואינן מכסות הרמטית את הפנים. חלוקתן נעצרה ו-600,000 מסכות שכבר חולקו נלקחו חזרה על ידי המדינה²⁷.

שימוש במסכות על ידי האוכלוסייה

למרות ריבוי התחלואה, הולנד נוקטת מדינות מקילה יחסית מבחינת הגבלות התנועה וההגבלות **במשק**: התקהלויות לצורכי עבודה מותרות עד 100 אנשים והתקהלויות לצורך טקסים דתיים וחגיגות משפחתיות מותרות עד 30 אנשים. ישנן הנחיות מיוחדות לאנשים בקבוצות סיכון.

התחבורה הציבורית עודנה פעילה, כמו גם מרבית בתי העסק (פרט למחיאוניים, תיאטראות ובתי קולנוע). המסעדות סגורות לשיבה אך עדיין רשאיות להוציא משלוחים.

נכון ל-31 במרס אין הנחיות מיוחדות לאוכלוסייה בנוגע לשימוש במסכות. ההמלצה היא לכסות את האף באמצעות המרפק או נייר טישו במהלך שיעול או התעטשות.

נספח ג - איטליה

סוג המסכות, השימוש במדינה ומאמצי הרכש

להבנתנו, אין הנחיה רשמית לעטיית מסכה בציבור באיטליה, ככל הנראה עקב המחסור במסכות. עם זאת, ממשלת איטליה מנסה לקנות מסכות לצוותים הרפואיים בבתי החולים.

הממשלה האיטלקית יצאה בחוזה רכש מול סין (13 במרס) הכולל ציוד מיגון רב ובו גם מסכות מיגון^[29,30]. כמו כן, מסתמן כי משלוח שיועד למדינה נעצר בצ'כיה ב-17 במרס לאור חקירה משטרתית בנוגע לסחר בציוד. בניסיון לפצות על עצירת המשלוח שלחה ממשלת צ'כיה כ-110,000 מסכות פנים שיחליפו את הציוד המעוכב^[31].

לצד ניסיונות הרכש השונים, מוכרים ניסיונות באיטליה לייצר עצמאית מסכות. עדכנית ל-19 במרס, מתקן צבאי בנאפולי החל לייצר מסכות פנים (כ-100,000 ביום)^[32]. במקביל, נכון ל-26 במרס מוכר כי חברת האופנה האיטלקית "ג'ורג'יו ארמני" החלה בייצור ציוד מיגון חד-פעמי לשימוש בתי החולים^[33], ואחד מקונצרני הטקסטיל באיטליה ייחל בייצור של מיליוני מסכות פנים בעבור כלל הציבור האיטלקי^[33].

מדיניות ציבורית ביחס למסכות – חלוקה ואכיפה

אין חובת עטייה של מסכות במקומות ציבוריים ברחבי המדינה, אך קיימות המלצות או הנחיות בחלק מהאזורים^[42-34]. במסגרת זאת, משרד הבריאות האיטלקי הנחה כי אדם החשוד כחולה וצוות המטפל באדם חולה או החשוד כחולה צריכים לעטות מסכות. ברומא ובלאציו עטיית מסכה וכפפות עוגנה בחוק לכלל העובדים הבאים במגע עם מזון, כולל יצרנים, משנעים ומוכרים ברשתות המזון. בשאר איטליה הורו (23 בפברואר) לעובדים הבאים בקשר הדוק עם לקוחות ללבוש מסכות וציוד מגן ולהקפיד על שטיפת ידיים וניקוי משטחים בין לקוח ללקוח. לשיקול רשת המזון, בחלק מהסופרמרקטים יתבקשו לקוחות ללבוש כפפות ומסכה בזמן הקניות.

משרד הבריאות קבע (22 בפברואר) סטנדרט הצטיידות מינימלי בערכות PPE (הכוללות מסכה, משקפי מגן וחלוק חד-פעמי), לכל מקרה של קורונה:

מקרה מאושר, חולה במצב חמור	מקרה מאושר, חולה במצב קל	מקרה חשוד	עובדי שירותי בריאות
12-6	6	2-1	אחיות
6-3	3-2	1	רופאים
3	3	1	מנקים
3	3	2-0	עוזרים ושירותים אחרים
24-15	15-14	6-3	סה"כ

בתאריכים 28 בפברואר עד 7 במרס רכש מרכז ההגנה האזרחית מיליון מסכות FFP2 ו-FFP3 וחילקן לצוותים הרפואיים. נוסף על כך, כדי "לפייס" את שירותי הבריאות חתם (26 במרס) משרד הבריאות על פרוטוקול מול איגודי הבריאות המקצועיים הכולל התחייבות לספק ציוד מגן אישי לכל צוות הבריאות והעלאת הבדיקות של הצוות הרפואי לראש סדר העדיפויות.

במסגרת הכרזת "אזור אדום" בלומברדיה ובוונטו חולקו 25 אלף מסכות לכלל האזרחים. בהרחבת "האזור האדום" לכלל איטליה לא חולקו מסכות בצורה דומה.

לצורך התמודדות עם המחסור במסכות נעזרת איטליה במשלוחים של סיוע בינ"ל ומעניקה סיוע כלכלי (פירעון הלוואות ותרומות) לחברות המייצרות ציוד מיגון אישי. מפעלים לא חיוניים הסבו את פס הייצור שלהם לייצור מסכות, ואיטליה צופה הגעה לכושר ייצור עצמי מספק תוך חודשיים. ייצור המסכות מוכתב למפעלים על פי תקן ייעודי שפרסם משרד הבריאות (מבוסס על תקן ה-UNI) חכות הייצור ניתנת למפעלים העומדים בתנאי המכר.

סוג המסכות, השימוש במדינה ומאמצי הרכש

להבנתנו, אין הנחיה רשמית ללבישת מסכת מיגון בציבור הגרמני, ובמקביל נמשכים הניסיונות לציבור מסכות לטובת בתי החולים.

לדעת מספר מומחים בגרמניה, היעילות של עטיית מסכה במרחב הציבורי פחותה, שכן תכליתה לחסום הפצת חיידקים ונגיפים מהמקור המידבק ולא למנוע כניסת חלקיקים מבחוץ^[43,44]. המלצה נוספת היא לא לאגור מסכות לשימוש פרטי, כדי למנוע מחסור בבתי החולים ובמרכזים הרפואיים^[45], היכן שהדרישה למסכות אלו חיונית^[46].

לצד ההנחיות לשימוש במסכות, נראה כי גרמניה מנסה להגדיל את מספר המסכות שברשותה. חזה רכש שהוציאה הממשלה לשישה מיליון מסכות בתקן FFP2 אבד בשדה תעופה בקניה^[47], וממשיכים ניסיונות רכש פרטיים של בתי החולים במדינה^[48]. גרמניה אף הגבילה את הייצוא מתוך גבולותיה למדינות אירופיות נוספות^[49].

מדיניות ציבורית ביחס למסכות – חלוקה ואכיפה

נכון להיום, גרמניה אינה מחייבת עטיית מסכות פנים בעת היציאה למרחב הציבורי ברמה הלאומית.

הממשלה הלאומית בגרמניה הגיבה (31 במרס) באמביוולנטיות להצהרה האוסטרית (30 במרס) ולפיה אוסטרית תחייב עטיית מיגון פנים בסופרמרקטים ובבתי מרקחת (תוך חלוקת מסכות בכניסות לסופרמרקטים). לטענת שטפן זייברט, דובר ממשלת גרמניה, חובה כזו תוכל "אולי להוות השלמה הגיונית לכללי ההגיינה התקפים ממילא", ומצד שני כרוכה בסכנה "שתיווצר תחושת בטיחות שגויה" שעלולה לפגוע בהקפדה על שמירת מרחק, שטיפת ידיים וצמצום מגעים בין-אישיים^[50].

מוכר כבר מתחילת מרס מחסור במסכות רפואיות בגרמניה בעקבות מגפת ה-COVID-19. הממשלה הלאומית אסרה (4 במרס) על ייצוא ציוד רפואי, לרבות אמצעי מיגון כמו מסכות רפואיות^[51].

הוירולוג הגרמני כריסטיאן דרוסטן קרא לציבור (22 במרס) לא להשתמש במסכות כירורגיות ולאגור אותן, כיוון שהן חיוניות בעבור צוותים רפואיים. כתחליף, דרוסטן הציע לציבור להכין מסכות בד בבית או לכסות את הפנים בצעיף או בבד אחר בעת השהייה המרחב הציבורי לצורך הגנה על האחר^[52].

מומחים רבים נוספים, ביניהם קלאוס ריינהרדט, נשיא ארגון הרופאים הגרמני הלאומי, קראו לציבור הגרמני לכסות באמצעי כלשהו את הפה ואת האף בעת היציאה מהבית. זאת, לאו דווקא באמצעות מסכה כירורגית מיוחדת. לדברי ריינהרדט, גם מסכות בד שניתן להכין בבית יועילו למטרה זאת. הוא הדגיש שהשימוש במסכה אינו מגן לגמרי מפני הידבקות, אך יוכל "לסייע במקצת בהקטנת הסיכון להדבקות אחרים או להידבקות"^[50].

עיריית אֶסן (Essen) פרסמה (15 במרס) באינטרנט הוראות תפירה להכנת מסכת פנים ביתית מבד ובהמשך עדכנה אותן (24 במרס). ההוראות מכילות הקדמה המציינת כי מדובר במסכות שלא נבדקו או קיבלו אישור רשמי, ושהשימוש בהן נועד להחליף את השימוש במסכות כירורגיות ייעודיות אם לא ניתן להשיג כאלו. כמו כן, מחקר שעטיית מסכה אינה מספקת הגנה מלאה מהידבקות בנגיף הקורונה^[53].

עיר ראשונה בגרמניה, Jena, החליטה (31 במרס) להגדיר חובת עטיית מסכות במרחב הציבורי החל מ-6 באפריל. מדובר בעיר בת כ-110,000 איש - השנייה בגודלה במדינה הפדרלית תורינגיה^[54].

להערכתנו, רשויות מקומיות נוספות בגרמניה תעודדנה את תושביהן לחבוש מסכות בעת השהייה במרחב הציבורי, וחלקן אף תחייבנה זאת. למרות האמביוולנטיות שגילתה הממשלה הלאומית הגרמנית בעניין, המשך הלחץ מצד גורמי רפואה בכירים ואימוץ חובת כיסוי הפנים באזורים נוספים במדינה יוכלו להוביל לשינוי מדיניות הממשלה הלאומית בנושא.

הרגלי השימוש של הציבור (צעיר ומבוגר) במסכות

מסקרי דעת קהל מקוונים עולה כי 45%-48% מהציבור הגרמני מוכנים להשתמש כיום במסכות לכיסוי הפה והאף בעת השהייה במרחב הציבורי, בין שמדובר במסכות כירורגיות ייעודיות (כ-15%), במסכות ביתיות מבד (כ-15%) או בכיסויים מאולתרים כגון צעיפים (כ-15%)^[54]. להערכתנו, שיעורי עטיית המסכות על ידי הציבור בעת השהייה מחוץ למרחב הביתי צפויים לעלות בימים הקרובים.

נספח ה - ספרד

סוג המסכות, השימוש במדינה ומאמצי הרכש

על פי נוהלי משרד הבריאות הספרדי, צוות רפואי המטפל בחולי קורונה מחויב להשתמש במסכה כירורגית או במסכה מתקן FFP2^[55]. עם זאת, טרם פורסמה הנחיה רשמית לכלל האוכלוסייה בנוגע לעטיית מסכות. למרות זאת, בספרד יש מחסור משמעותי במסכות (ואמצעי הגנה אחרים) והצוות הרפואי דיווח במספר מקרים על שימוש רב-פעמי במסכות או על שימוש במסכות ביתיות^{[56][57]}.

ממשלת ספרד מנסה להתמודד עם המחסור במספר ערוצים, בהם רכש מסין של כ-550 מיליון מסכות^{[26][28]} ובקשות סיוע מנאט"ו (24 במרס) מטעם צבא ספרד (450,000 מסכות וחצי מיליון מסכות כירורגיות)^[58].

משלוח של 1.2 מיליון מסכות הגיע (28 במרס) לספרד. 800,00 מסכות מתקן FFP2 חולקו לעובדי השירותים החיוניים של משרדי התחבורה והפנים. כ-400,000 המסכות הנוספות הן כירורגיות ויחולקו לצוותי הרפואה^[59].

כמו כן, משרד הבריאות הספרדי הודיע (30 במרס) כי חילק ב-10-29 במרס 10,106,908 מסכות. להבנתנו, מדובר על מסכות לצוותים רפואיים^[60].

ספרד ממשיכה להסתמך גם על תרומות, ועד כה נתרמו מיליוני מסכות על ידי מספר אנשי עסקים^[61,62].

אף שטרם גובשו הנחיות לעטיית מסכות על ידי אזרחים, החלו התארגנויות מקומיות של אזרחים התופרים מסכות, בעיקר בעבור עובדי הרפואה ושירותים חיוניים נוספים^{[63] [62] [65]}.

מדיניות ציבורית ביחס למסכות – חלוקה ואכיפה

אין הנחיה לעטיית מסכות בקרב האוכלוסייה הכללית^[66-68]. משרד הבריאות מציין כי "האוכלוסייה הכללית הבריאה אינה צריכה להשתמש במסכות", אלא רק החולים, אנשי מערכת הבריאות והאנשים הנמצאים במגע עם קשישים או עם מדוכאי חיסון.

ממשלת ספרד, באמצעות משרד הבריאות, מחלקת מסכות וחומרים אחרים מדי יום לקהילות האוטונומיות. ב-10-29 במרס הופצו 10,106,908 מסכות בין האזורים האוטונומיים. משרד הבריאות מספק את מרבית המסכות לבתי חולים. עקב המחסור התפתח שוק שחור של מסכות^[69-70].

חרף העובדה שאין הנחייה גורפת בנוגע לעטיית מסכות, לאחר ההכרזה על מצב החירום (14 במרס) החליטה הממשלה להטיל קנסות על חברות או שווקים (במיוחד אלו המתעסקים עם מוצרי מזון או היגיינה) שאינם מספקים מסכות לעובדיהם. לדוגמה, המשטרה הלאומית הטילה (20 במרס) קנס של עד 60,000 אירו לשוק המרכזי של ולנסיה, לאחר שגילתה כי כמעט אף אחד מהעובדים בדוכנים השתמש בכפפות ובמסכה^[72].

הרגלי השימוש של הציבור (צעיר ומבוגר) במסכות

יש מחסור מתמשך ברחבי ספרד של מסכות עקב קנייה חסרת תקדים (כ-10,000% יותר לעומת 2019 עד כה) מכל ספק מורשה^[65-68]. המחסור יכול להעיד על שימוש רחב יחסית של האוכלוסייה למרות היעדר הדרישה בחוק.

נספח ו - צרפת

סוג המסכות, השימוש במדינה ומאמצי הרכש

ממשלת צרפת הנחתה להעביר את כל המסכות הנמכרות למערכת בריאות, כדי שתשתמש בהן או תעביר לאנשים בעלי עדיפות לשימוש במסכות^[73].

הממשלה ממליצה להשתמש במסכות בקרב הציבור רק לנדבקים בקורונה או לשהים בבידוד ביתי, בטענה שהמסכות נועדות למנוע מחולים להדביק אחרים ואינן מונעת מאדם בריא להידבק^[74,75]. נראה שהמסכות שבהן הונחה הציבור להשתמש במקרה זה הן המסכות הרפואיות הסטנדרטיות. ככל הנראה, השימוש במסכות מסוג FFP2 נועד לצוות הרפואי ולכוחות הביטחון בלבד. עד כה לא נמצא הבדל בין הציבור הרחב ובין קבוצות הסיכון בהנחיה לעטות מסכות.

ב-21 במרס פורסם כי צרפת רכשה כ-250 מיליון מסכות מסכות רפואיות. נוסף על כך, פורסם כי תאגיד LVMH (Moët Hennessy • Louis Vuitton) רכש 40 מיליון מסכות נוספות מספק סיני כדי לעזור בהתמודדות צרפת עם הקורונה^[76]. ב-28 במרס פורסם כי צרפת רכשה עוד כמיליארד מסכות מסין, ביניהן 74 מיליון מסכות מסוג FFP2^[77-79], ומסתמן כי ב-30 במרס הגיעו מסין לפחות 15 מיליון מסכות רפואיות וציוד רפואי נוסף^[77].

עד כה דווח כי בצרפת משתמשים בכ-40 מיליון מסכות בשבוע. נוסף על כך, פורסם כי צוותי הרפואה והבטחון במדינה משתמשים בכ-15 מיליון מסכות מסוג FFP2 ביום^[76,77]. ככל הנראה, הכוונה שבצרפת משתמשים ב-40 מיליון מסכות סטנדרטיות בשבוע, לא כולל מסכות FFP2. כמו כן, צרפת מייצרת עצמאית כשמונה מיליון מסכות בשבוע^[77].

ישנו ניסיון להגדיל את היקף הייצור העצמי של מסכות בצרפת. חברת האופנה שאנל בוחנת אב-טיפוס למסכה, וברגע שיאושר על ידי הרשויות היא תפעיל פס ייצור לטובת המדינה^[78].

מדיניות ציבורית ביחס למסכות – חלוקה ואכיפה

כלל המסכות בצרפת מולאמות ומחולקות על פי תעדוף ממשלתי. הזכאים למסכה הם עובדי מערכת הבריאות וחולי קורונה מאומתים או חשודים בלבד^[79-86]:

א. ב-3 במרס פורסם צו המלאים את כלל המסכות במדינה - כ-150 מיליון מסכות כירורגיות, ללא מסכות מגן מסוג FFP2. כל אזרח שברשותו מסכות התבקש להביא אותן לבית החולים או בית המרקחת הקרוב לביתו.

ב. המסכות שהולאמו מופצות ללא עלות בבתי מרקחת, ונדרש אישור כדי לרכוש מסכות. כללי החלוקה ניתנים לשינוי בהתאם להתפשטות הנגיף ולשינויים במלאי המסכות.

ג. בעלי הזכאות למסכה:

i. מחלקות החירום בבתי חולים והעובדים המטפלים ישירות בחולי קורונה זכאים למסכות FFP2. לעיתים גם רופאים ואחיות שאינם מטפלים ישירות בחולי קורונה יהיו זכאים למסכות FFP2.

ii. אנשי מקצוע אחרים בתחום הבריאות זכאים למסכות כירורגיות (רופאים ואחיות שאינם מטפלים ישירות בחולי קורונה; רוקחים; רופאי שיניים; פיזיותרפיסטים; עובדי בתי אבות שיש בהם חשד לקורונה; מטפלים ביתיים באוכלוסיות בסיכון אשר פיתחו תסמינים; נהגי אמבולנסים; נותני עזרה ראשונה; ספקי ציוד רפואי).

iii. בעלי תסמיני קורונה זכאים למסכות כירורגיות.

ד. לא נמצא מידע באשר למידת האכיפה. באשר לעובדי מערכת הבריאות, ייתכן כי קיימת אכיפה פנימית בבתי החולים ובמרפאות. לא מוכרת אכיפה בנוגע לחולים הנדרשים להישאר בבית ולחבוש מסכה.

הרגלי השימוש של הציבור (צעיר ומבוגר) במסכות

ללא שימוש וולונטרי במסכות, לאור הוראת הממשלה והלאמת המסכות. ביקורת ציבורית רבה נשמעת סביב טענותיה של ממשלת צרפת כי עטיית מסכה על ידי כלל האוכלוסייה לא תסייע משמעותית בהאטת התפשטות הנגיף. על פי הביקורת, נראה כי הממשלה טוענת זאת משום שאין באפשרותה לספק מסכות לכלל האוכלוסייה, והיא מעוניינת בהרגעת הציבור. במקום זאת, טוענת הביקורת, עדיף להודות בכך שמומלץ שכולם יחבשו מסכות, ועד שהממשלה תשיג את מספר המסכות הנדרש להורות לכל מי שאין ברשותו מסכה להישאר בבית^[79-86].

נספח 2 - בריטניה

סוג המסכות, השימוש במדינה ומאמצי הרכש

ארגון הבריאות הבריטי NHS פרסם הנחיות באשר לשימוש בסוגי המסכות השונים בעבור הצוותים הרפואיים:

א. מסכות כירורגיות (אף-פה) – בשני מצבים. מגע קרוב עם חולה לצורך מתן טיפול לא פולשני כמו מתן תרופות ולקיחת מדדים. המצב השני הוא שהייה בחדר נגוע שהיה בו חולה, לאחר שהחולה עזב את החדר, לצורך ניקיון וטיהור החדר.

ב. מסכות N95/FFP3 – רק בעת מגע עם חולה חשוד או מאומת לקורונה, כאשר הטיפול שניתן הוא טיפול פולשני (Aerosol generating procedure AGP) כמו צנרור, ניתוחים ופתיחת וריד. הפעולות הנ"ל נעשות במחלקות הטיפול הנמרץ^[87].

ג. ארגון הבריאות מזהיר שהשימוש במסכות בלבד לצוותים הרפואיים אינו מספיק ויש להשתמש גם במיגון עיניים וברכיבי מיגון נוספים, כתלות בפעילות הרפואית^{[88] [89]}.

ד. לא אותרו ניסיונות רכש של בריטניה של מסכות נוספות או ניסיונות לייצר מקומית במדינה.

ה. במסמך שפרסמה ממשלת בריטניה בנושא הוראות למניעת הידבקות בסביבות רפואיות הובהר כי לפי מחקרים ראשוניים נראה כי אין הבדל ברמת המיגון בין מסכות רפואית ומסכות סינון אוויר וכי שני הסוגים מפחיתים את הסיכוי להידבקות בכ-80%. השימוש במסכות N95 בסביבות רפואיות בבריטניה אינו מומלץ^[90].

מדיניות ציבורית ביחס למסכות – חלוקה ואכיפה

ללא הנחיה מחייבת לעטיית מסכה, אלא המלצה לחולים ולעובדי מערכת הבריאות. ההמלצה לאוכלוסייה הבריאה היא דווקא שלא להשתמש במסכות^[91-96].

א. עטיית מסכות מומלצת לעובדי מערכת הבריאות במהלך עבודתם ולחולי קורונה (מאומתים וחשודים) בעת שהייתם במקומות ציבוריים. בכלל זאת:

i. המלצה לעטיית מסכות על ידי חולים בעת שהייה בחדרי המתנה או במהלך נסיעות. כמו כן, השימוש במסכה מומלץ לאנשים הנמצאים בבידוד בעת שהייה בחדר עם אנשים נוספים, הן בתוך הבית והן במהלך ביקור רופא.

ii. בעבור הצוותים הרפואיים, המלצת הממשלה היא לעטות מסכה רפואית כאשר נמצאים במרחק של מטר מחולה קורונה (מאומת או חשוד) או כאשר נכנסים לאזור מבודד (למשל, ניקוי חדרים של חולי קורונה). אם מדובר באזור שבו היו מספר חולי קורונה, ייתכן כי עדיף לחבוש מסכה רפואית כל הזמן. שימוש זה מומלץ לכל עובדי בתי החולים, לצוותי אמבולנסים ולעובדים סוציאליים.

iii. כמו כן, יש לחבוש מסכת FFP3 בעת "הליך יצירת תרסיס". יש להשתמש במסכת FFP3 רק לאחר בידוק התאמת המידה על ידי גורם מוסמך. פורסם סרטון על ידי PHE ובו הוראות שימוש של ציוד מיגון אישי, לרבות מסכות. כמו כן, כל סניף NHS מחויב לוודא כי עובדיו יעברו הדרכה בהתאמת המסכות. בעת עטיית מסכת FFP3 יש לוודא כי שיער פנים אינו מפריע לאטימות המסכה. זאת, בהתאם להנחיות המרכזים לבקרת מחלות ומניעתן.

ב. ממשלת בריטניה אינה ממליצה לציבור לעטות מסכות, ואף מזהירה מפני הסכנה שבשימוש לא תקין:

- i. סוכנות ה-PHE (בריאות ציבורית אנגליה), הפועלת תחת משרד הבריאות הבריטי, מייעצת נגד שימוש במסכות מחוץ לסביבה רפואית. עמדתה הרשמית היא: "איננו ממליצים על השימוש במסכות כאמצעי יעיל למניעת התפשטות הנגיף [...] מסכות ממלאות תפקיד חשוב בסביבות קליניות כגון בתי חולים, אך ישנן ראיות מעטות ליתרונותיהן מחוץ לסביבות אלו".
- ii. לטענת ראש המחלקה למחלות מידבקות מתפרצות, ד"ק ג'ייק גאנינג, יעילות המסכות תלויה בעטייה תקינה, בהחלפה תדירה, בפינוי בטוח ובהיגיינה קפדנית. יתר על כן, השימוש במסכות עלול להוביל לצמצום ציות להנחיות היגיינה כגון שטיפת ידיים. נוסף על כך, שימוש לא נכון במסכות עלול להגדיל את סיכויי ההידבקות.
- iii. בתחילת מרס נאסרו שתי פרסומות למסכות עקב טענות כזבות על יעילותן, הנוגדות הנחיות רשמיות. המנהל הרפואי של ה-NHS, פרופ' סטיבן פוואס, גינה את חברות המסכות בטענה כי הן "מחפשות למקסם רווחים באמצעות דחיפת מוצרים הנוגדים את ההמלצה הרשמית".
- ג. ממשלת בריטניה הכריזה (29 במרס) על תוכנית חדשה לשיפור שרשרת האספקה של ציוד מיגון אישי (PPE) למערכת הבריאות, כולל הקמת "צוות לחלוקת אספקה לאומית" וסיוע מצד הצבא הבריטי ומצד שירותי החירום. הצוות יספק ציוד חיוני לבתי חולים, 58,000 סניפי ה-NHS (שירות הבריאות הלאומי), בתי אבות ומשרדי רפואה. כחלק מהתוכנית, כ-170 מיליון מסכות, 42.8 מיליוני כפפות, 13.7 מיליוני סילונים, 182,000 חלוקים, 2.3 מיליוני מיגני עיניים ו-10 מיליוני פריטי חומרי ניקוי יישלחו לספקי שירותים רפואיים ברחבי המדינה.
- ד. כמו כן, נפתח קו חם מטעם ה-NHS, הפועל 24 שעות ביום, לצורך אספקת ציוד מיגון אישי.

ה. שר העסקים, אלוק שרמה, הודיע על הקלות בחוקים לייצור ציוד מיגון כדי שחברות יוכלו לזרז תהליכי ייצור של ציוד מיגון חיוני העומד בדרישות הבטיחות.

ו. בשבועות האחרונים סיפק ה-NHS ציוד לגורמים הבאים:

- i. משלוח של 2.6 מיליוני מסכות ו-10,000 חבילות אלכוג'ל לסניפי ה-NHS בלונדון.
- ii. אספקת 300 מסכות רפואיות, 400 סינרים ו-300 כפפות לכל משרדי הניתוח הכללי (General Practice Surgery) (פורסם ב-5 במרס).
- iii. בוצעו משלוחי ציוד מיגון אישי לכלל משרדי הרפואה הכללית, משרדי רפואת שיניים ובתי המרקחת באנגליה.
- iv. בתי החולים של ה-NHS וחברות האמבולנס קיבלו משלוחי ציוד מיגון אישי נוסף על מסכות FFP3 (מסכות סינון אוויר).
- v. בתי אבות, הוספיסים ונותני טיפול ביתי מקבלים 300 מסכות לכל ספק.

נספח ח - שוודיה

סוג המסכות, השימוש במדינה ומאמצי הרכש

נכון ל-27 במרס, 21 המחוזות במדינה החליטו שאין צורך בשימוש במסכות אף-פה בעת טיפול בחולה^[97]. אל הצהרה זאת הצטרפה "רשות הבריאות הציבורית" ב-30 במרס^[98] ועדכנה את הנחיותיה בהקשר לשימוש במסכות.

האפידמיולוג הממשלתי אנדרס טנגל אינו רוצה לצאת בהצהרה ברורה באיזה ציוד מיגון על צוותי הרפואה להשתמש ומשאיר זאת לשיקול דעת פרטני של כל מוסד^[97].

בשבוע האחרון נרכשו מסכות מגרמניה ומסין:

א. כ-300,000 מסכות (כנראה מסוג N95) מסין^[99]. המסכות נרכשו בעזרת יחמה פרטית וסיוע כלכלי של משקיעים/תורמים פרטיים אשר ביצעו רכש בעבור National Board of Health.

ב. עשרות אלפי מסכות (לא מצוין סוג) מגרמניה^[100].

נוסף על כך, מפעל בעיר Svenljunga מייצר כרבע מיליון מסכות בשבוע, אך נמצא תחת עומס ולחץ כבד^[101].

מדיניות ציבורית ביחס למסכות – חלוקה ואכיפה

ננקטת מדיניות מקילה בהתמודדות עם המגפה, כולל בהקשרי מסכות:

א. לא נמצאו התייחסויות רשמיות של ממשלת שוודיה לשימוש במסכות.

ב. נרשמו תלונות כי המועצה הלאומית לבריאות ורווחה לא דאגה לאחסון לשעת חירום ועקב ביקוש עולמי קיים קושי בהשגת ציוד מתאים במהירות. עקב מחסור חריף בציוד מגן, רופאים בשוודיה נאלצו לרכוש בעבור עצמם אוברולים בחנויות בניין. אחות העידה שעקב המחסור הצוות הרפואי עובד ללא מגיני פה ובכך מסתכן בהידבקות^[97-101].

נספח ט - רוסיה

הנחיות הממשלה ברוסיה, התקפות ל-27 במרס, קובעות כי צוותים רפואיים ואנשים הבאים במגע עם חולי קורונה במסגרת עבודתם נדרשים לעטות מסכות מסוג FFP3 או מסכות מאושרות NIOSH NO.95^[102]. שאר הציבור משתמש במסכות חד-פעמיות העשויות מבד גזה ומסכות רב-פעמיות העשויות מכותנה נושמת, אשר חלקן הגדול מיוצר במפעלים המקומיים ברוסיה^[103]. הממשלה הרוסית טוענת שמסכות אלה אינן רפואיות ואין הוכחה שהן יעילות במניעת הידבקות של אדם בריא בקורונה. עם זאת, לפי הממשלה, למסכות יש ערך רב כאשר אדם חולה עוטה אותן, שכן הן מונעות ממנו להדביק אחרים^[104]. על כן, על אנשים חולים או אנשים אשר יש להם תסמיני מחלה לחבוש מסכה^{[104][105]}. לפי הנחיות משרד הבריאות הרוסי, יש להחליף מסכה אחת לשעתיים-שלוש. אם מדובר במסכה חד-פעמית, יש להכניסה לשקית אטומה היטב ורק לאחר מכן לזרוק אותה. מסכה רב פעמית יש לשטוף עם סבון, לטפל בה עם אדים ומייד לאחר מכן לגהץ עד לייבוש^[104].

כיום מיוצרות ברוסיה 1.6 מיליון מסכות ביום, והייצור יגיע כנראה לחמישה מיליון מסכות ביום עד אמצע אפריל^[106]. נוסף על כך, צפויות להגיע 320 אלף מסכות חד-פעמיות מסין לנובורסיסק^[107], וחמישה מיליון מסכות נוספות מסין לבית חולים ביקוטסק^[108]. מוכר גם כי נתרמו לצבא הרוסי מעל מיליון מסכות על ידי מיליארדר סיני^[109].

רוסיה מעניקה עדיפות בהענקת מסכות לצוותים רפואיים, לאנשים הבאים במגע עם חולים כחלק מעבודתם, לחולים עצמם, לעובדי המכס הפדרלי, לחיילי משמר הגבול, לעובדי משרד הפנים ולעובדי מספר משרדי ממשלה נוספים^{[108][104]}. המסכות מסופקות לאנשים אלה במשלוח למקום עבודתם או שהותם. לפי מנכ"ל משרד הבריאות הרוסי, כ-30 מיליון מסכות מסופקות באופן שוטף לצוותים הרפואיים ובתי המרקחת בלבד. שאר הציבור רוכש מסכות מבתי המרקחת, ישירות

מהמפעלים או במשלוח מקוון^[104]. עם זאת, מוכר כי קיים מחסור במסכות לציבור הרחב בחלק מהאזורים ברוסיה.

מדיניות ציבורית ביחס למסכות – חלוקה ואכיפה

אין חובת שימוש במסכה לכלל האזרחים, אך קיים מחסור במסכות במדינה^[110-122]. ב-20 במרס הודה דובר הקרמלין פסקוב שנרשם מחסור של מסכות בבתי המרקחת. לאחר מחסור בבתי המרקחת, הממשל הרוסי פנה למפעלים ולמקומות תעשייה מקומיים כדי לייצר באופן המוני, במטרה להגיע באפריל לחמישה מיליון מסכות ביום.

ב-23 במרס ערך נשיא רוסיה פוטין ביקור מתוקשר אצל שר המסחר והתעשייה, ובו דן עימו על קצב ייצור המסכות ואספקתן לשירותים רלוונטיים. הממשל הרוסי אסר על ייצוא מסכות למדינות אחרות, והבטיח הלוואות למפעלים המייצרים אותן. חברות רבות החלו בייצור מסכות מכותנה וגזה, לרבות חברות שלא עסקו בכך קודם וארגונים שונים כמו המכללה לתעשייה.

הממשל שואף לספק מסכות למערכת הבריאות, לבתי המרקחת ולשירותים ממשלתיים הצריכים אותן, ומעבר לכך לספק לקנייה בבתי מרקחת ומרכולים. מנכ"ל משרד הבריאות הרוסי הודיע (29 במרס) שמסכה בעלת ארבע שכבות היא כלי אפקטיבי להתמודדות עם הנגיף, אך אין טעם בעטייתה בעבור מי שנמצא רק בבית ובאוויר הפתוח.

השימוש במסכות בעבור הציבור הבריא נמצא בבחינה ולפי גורמים שונים עוד לא הוכח יעילותו. השירות הפדרלי לשמירת האדם פרסם (30 במרס) הסבר על דרך השימוש במסכות וטען שבעוד שרופאים ומטופלים נדרשים לעטות אותן, לא הוכח שהן עוזרות לציבור הבריא במקומות ציבוריים.

נספח י - דרום קוריאה

השימוש במסכות

1. בדרום קוריאה קיים **שימוש רחב במסכות מסוג KF94**, והממשל הקוריאני מאשר להשתמש גם במסכות מסוג KF80 ו-KF99. מסכות מסוג KF80 מומלצות בעיקר לשימוש לציבור הרחב, ואילו למטפלים בחולי קורונה או לנחשדים כחולים הממשל מורה להשתמש במסכות מסוג KF99 או KF94. ההמלצה היא להשתמש במסכה פעם אחת בלבד, למשך שמונה שעות.
2. המשרד למזון ולתרופות, המשרד הממשלתי האחראי על המסכות בדרום קוריאה, **לא העניק רישיון ואינו מכיר במסכה מסוג KN95** הנפוצה במקומות אחרים ברחבי העולם כמו סין ומדינות אירופה.
3. עם זאת, בשל מחסור חמור במסכות בדרום קוריאה החל משרד המזון והתרופות הדרום קוריאני לקדם ב-22 במרס **ייבוא של מסכות למדינה**. צעד זה כלל גם **קיצור הזמן לקבלת האישור לייבוא** המסכות.
4. נוסף על כך, המחסור במסכות הפנים הוביל **לשינוי מדיניות דרום קוריאה בנוגע ללבישתן**. תחילה, הנחה המרכז הדרום קוריאני לשליטה במחלות ולמניעתן (KCDC) כי חובה לעטות מסכות. לאחר מכן, שינתה הממשלה את המדיניות והצהירה כי **המסכות מיועדות לצוות הרפואי ולאנשים החולים**, ואף הפצירה באזרחים להימנע מלרכוש מסכות כדי שיוותר לאלו הזקוקים להן.

מלאי המסכות וחלוקתן לציבור

5. בשל המחסור במסכות, **הממשלה מעודדת ייצור מקומי במפעלים** ובמקביל מגבילה את ייצוא המסכות לפחות מ-10% מתוצרת המפעלים. לצד זאת, **הממשלה מחייבת מפעלים מקומיים לתת מחצית מהייצור** או יותר למוכרים ממשלתיים.
6. שר האוצר הדרום קוריאני הכריז כי החברות המקומיות המייצרות את המסכות יכולות לספק כעשרה מיליון מסכות ביום, ותשעה מיליון מהן יוקצו לשימוש ביתי (לא רפואי). כלומר, **מיוצרות כ-0.2 מסכות לאדם ביום**.

7. ישנה הגבלה על רכישת שתי מסכות לאזרח כל שבוע, והממשלה אף מגבילה רכישות פילטרים - פריט מתוך המסכה, לצד הגדלת היקף ייצורו.

8. רכישת המסכות מתבצעת בבתי מרקחת, בפלטפורמות קמעונאיות המופעלות על ידי המדינה, בפדרציה הלאומית לשיתופי פעולה חקלאית, במרכז הפצה לעסקים קטנים ובינוניים ובסניפי דואר. נראה כי **חילקו את האוכלוסייה לימים שונים שבהם ניתן לקנות את המסכות**, על פי הספרה האחרונה של שנת הלידה. לדוגמה, רק מי ששנת לידתו מסתיימת בספרה 1 או 2 יכול לרכוש מסכה ביום ראשון וכך הלאה. בסופי השבוע כלל הציבור רשאי לגשת לקנות מסכות. כדי לאכוף את ההגבלה על מספר המסכות לאדם, כל קניית מסכה מתבצעת בהצגת תעודה מזהה.

9. כחלק מההיערכות של דרום קוריאה לחזרה ללימודים בחודש הבא, רוכש משרד החינוך מסכות במגוון גדלים כדי לחלקן לתלמידים.

נספח י"א - הונג קונג

הצטיידות במסכות

1. הציבור בהונג קונג משתמש במסכות חד-פעמיות הנמכרות במארזים גדולים של 50 מסכות.
2. עם התפרצות הנגיף והעלייה בביקוש **נוצר מחסור במסכות** אלה - דבר שגרם לעלייה דרסטית במחירן. בימיה הראשונים של ההתפרצות לא הצליחה הונג קונג לייבא די מסכות מסין, וכתוצאה מכך בעלי ממון ובייחוד בעלי בתי אופנה הפנו את משאביהם לייצור מסכות רב-פעמיות.
3. במקביל, אזרחים רבים החלו לייבא ואף לתפור בעצמם מסכות בשביל סביבתם הקרובה. חשוב להדגיש כי האזרחים קידמו משמעותית את ההצטיידות במסכות ותרמו לה רבות. לאור זאת, הרגל עטיית המסכות הפך לנורמה חברתית בהונג קונג.
4. **השימוש בהונג קונג במסכות רב-פעמיות נעשה מתוך אילוץ של האזרחים.** בהתאם לכך, עם הגידול בהיצע המסכות החד-פעמיות, בעזרת ייצור עצמי מואץ וייבוא מסין, אזרחים העדיפו לחזור להשתמש במסכות חד-פעמיות.
5. מספר המסכות שנרכשו ויוצרו בהונג קונג במהלך התקופה אינו ידוע, אך נראה כי מלאי המסכות בהונג קונג חודש באופן המאפשר להונג קונג לייצא מסכות אל מחוץ למדינה למוקדים שונים בעולם.
6. להבנתנו, כיום ניתן לקנות מסכות בסופרמרקטים. מסכות מחולקות לצוותים רפואיים בבתי החולים.

הנחיות שימוש ואכיפתן

7. **האכיפה הרשמית בהונג קונג מחייבת שימוש במסכה במצבים מסוימים בלבד – אם אדם חש ברע, נוסע בתחבורה ציבורית או שוהה במקומות הומי אדם.**
8. למרות זאת, אזרחים רבים בוחרים ללבוש מסכות לכל אורך שגרת היום-יום שלהם, **מתוך תחושה של חובה אזרחית.** החברה בהונג קונג מאמצת מיוזמתה את הרגלי המיגון שהיו בתקופת התפרצות נגיף הסארס, כך שכל אזרח מגן על הסביבה גם אם הוא חולה א-סימפטומטי.
9. בעקבות זאת, **מופעל לחץ ציבורי וחברתי** על אזרחים הנעים ללא מסכה, בייחוד זרים מהמערב - וכלפיהם אף מופגנת עוינות. תחושת האזרחים בהונג קונג היא כי לאחר שהצליחו להכיל את המחלה, מגיע המערב וגורם להתפרצות מחדשת.

נספח י"ב - טאיוואן

1. מרבית האוכלוסייה בטאיוואן משתמשת **במסכות מייצור פנימי, העשויות בעיקר מבד**. מחיר מסכה יחידה מקביל לכ-0.6 ש"ח.
2. **הממשלה השתלטה על פסי הייצור במדינה** ומשקיעה כסף רב בתגבור תפוקת המפעלים. נוסף על כך, **צבא טאיוואן מסייע לייצר מסכות נוספות**.
3. כבר בשלבים מוקדמים של התפרצות המגפה **אסרה הממשלה על ייצוא של מסכות** מהמדינה, כדי לא ליצור מחסור. החל מ-9 באפריל תהיה כל משפחה רשאית לשלוח עד 30 מסכות למשפחה מדרגה ראשונה ושנייה המתגוררת בחו"ל.
4. עדכנית ל-30 במרס, טאיוואן מייצרת **כ-12 מיליון מסכות ביום** - כחצי מסכה לאדם ביום. עם זאת, האזרחים מתבקשים לעשות שימוש חוזר במסכות ככל הניתן.
5. **חלוקת ומכירת המסכות מתבצעת באופן מבוקר**, כדי לאפשר חלוקה שוויונית של מסכות בציבור ולמנוע תחושת מחסור שתוביל לאגירתן. מבוגרים יכולים לרכוש עד כתשע מסכות בכל 14 יום, באמצעות הצגת כרטיס הזדהות בסופרפארמים או במרכזים רפואיים. ילדים בני 13 ומטה יכולים לרכוש עד כעשר מסכות בכל 14 יום (עדכנית ל-30 במרס).
6. טאיוואן השיקה יישומון ובו "**מפת מסכות**" המתעדכנת באופן שוטף **ומראה את היצע מסכות הפנים** בחנויות. נוסף על כך, **הרשויות השיקו (12 במרס) אתר אינטרנט המיועד לסייע בחלוקה חכמה של המסכות באמצעות איסוף עצמי מבתי המרקחת**. האתר **מסייע ליצור "תורים חכמים" לחלוקה** במטרה למנוע עומס בבתי המרקחת. קבלת המסכות מתבצעת באמצעות הכרטיס הרפואי ותעודת זהות.
7. נראה כי כבר לפני התפרצות הנגיף היה מקובל בטאיוואן לעטות מסכות, אך כעת **אנשים מרגישים מעין מחויבות לעשות כך לטובת הכלל**. **הממשלה מעודדת**

עטיית מסכות כאמצעי הגנה ומחייבת זאת רק במקרים מסוימים כדוגמת בעת חזרה מחו"ל, בעת שימוש בתחבורה ציבורית, בבתי חולים, לאנשים בעלי תסמינים של דלקות בדרכי הנשימה וחולים במחלות כרוניות. למרות זאת, ניתן לראות כי **כלל האוכלוסייה עוטה מסכות.**

נספח י"ג - יפן

השימוש במסכות

1. **הציבור ורוב הצוותים הרפואיים משתמשים במסכות "חדר ניתוח" רגילות חד-פעמיות.** עם זאת, עלה מידע על שימוש במסכת גזה רב-פעמית ועל הכנת מסכות תוצרת-בית. **יודגש כי רק צוותים רפואיים המטפלים באדם עם בעיות נשימה הונחו להשתמש במסכות מתקדמות יותר כגון N95 או DS2.**

2. **ככלל, נראה כי הציבור ביפן רוכש מסכות.** יוצא דופן הוא האי הוקאידו (Hokkaido), אשר בפרוץ המגפה היה מוקד מרכזי שבו **הממשלה חילקה מסכות לציבור.** מלבד זאת, הממשלה דואגת למסכות רק בעבור מוסדות רפואיים ובתי אבות.

3. **עובדי חברות ממשלה ונותני שירות מחויבים לעטות מסכה, ואילו בעבור שאר הציבור ישנה המלצה לעשות זאת.** עם זאת, **אין אכיפה** במגזר הציבורי או העסקי, שכן אנשים מקפידים על שימוש במסכות לאור קודי ההתנהגות בתרבות היפנית - תרבות העדר והיגיינה מושרשת חברתית. **אנשי עסקים, עצמאיים וכל אדם המבקר בבתים אחרים נוהגים לעטות מסכה.** נוסף על כך, יפנים עוטים מסכות עקב חשש מקדחת השחת או מטעמי בושה וצניעות.

4. לאור המצב, גם האוכלוסייה הצעירה מרבה להשתמש במסכות. בבתי ספר הדבר אינו נהוג אך חלק מהצעירים עוטים מסכות מחשש מאלרגיה של עונת האביב.

האצת ייצור המסכות במהלך מרס

5. החל מסוף פברואר עולים דיווחים על **מחסור במסכות בחנויות ואף בבתי חולים.** בעקבות זאת, אסר משרד הכלכלה והתעשייה היפני על קניית מסכות לצורך מכירה נוספת שלהן במחיר גבוה יותר, כלומר רק בעבור צרכנים.

6. לאור המצב, חברות ייצור המסכות שילשו את היקף הייצור שלהן ועובדות 24/7. כמו כן, **הממשלה פנתה במהלך החודש לכ-11 חברות גדולות בבקשה שיסייעו בייצור מסכות** בסבסודה. חברות אלה אמורות להוסיף ליכולת הייצור הנוכחית עשרות מיליוני מסכות בחודש. חלק מהתוכניות ארוכות טווח, כדוגמת חברה הנערכת להתחיל לייצר בתחילת יוני בלבד (כ-60 מיליון לחודש).
7. במהלך מרס ביקשה הממשלה מחברות ייצור המסכות להעביר 410 אלף מסכות ל-14 מחוזות (כנראה לשם מכירתן לאזרחים), ו-188 אלף ל-68 מתקנים רפואיים ייעודיים.
8. חברה בולטת אחת היא Sharp, שהתבקשה להצטרף למאמץ בתחילת מרס. החל מ-24 במרס היא מייצרת 150 אלף מסכות ביום, והחל מ-31 במרס תתחיל להפיץ אותן. החברה מתכננת להגיע ליכולת ייצור של 500 אלף מסכות ביום.
9. כמו כן, **יפן מייבאת מסכות מסין**. בעתיד מקווים היפנים להעביר בצורה זו **כמיליון מסכות בשבוע**.
10. **ראש הממשלה הבטיח בתחילת מרס כי יגיעו לייצור של כ-600 מיליון מסכות בחודש**, אך כרגע **לא נראה שהמדינה הגיעה ליעד זה** (בחישוב גס, התכנון הוא לייצר 4.7 מסכות לאדם ביפן, לפי אוכלוסייה של כ-127 מיליון איש עדכנית ל-2017). עם זאת, **דווח כי בימים האחרונים אין מחסור במסכות**, ודוגמה לכך היא חלוקתן בכניסה לאולמות מחזיקה ותיאטרון.

נספח י"ד - סין

1. עם התפרצות משבר הקורונה החלה סין לחפש אמצעים המצמצמים את התפשטות המחלה. תחילה עטיית מסכות באזורים ציבוריים לא הייתה הוראה ממשלתית מקיפה, אך עם התבהרות אופי התפשטות המחלה החלו מחוזות וחברות להכריז כי על הנוכחים לעטות מסכות כדי לצמצם את סיכויי ההידבקות. עם הזמן התברר אמצעי זה כיעיל.

2. עקב המלצתו של ארגון הבריאות העולמי (WHO), **קבעה ממשלת סין חובת שימוש במסכות הגנה לפניים לאזרחיה**, ובאזורים מסוימים אף ניתן להיענש או להיאסר בעוון אי-עטיית מסכה. במסגרת זאת, חילקה סין את כלל אזרחי המדינה לשלוש רמות של אכיפה, על פי סיכוייהם להידבק במחלה. לכל קבוצה ניתנה הנחיה שונה לשימוש במסכות:

א. אזרחים בעלי סיכוי גבוה להידבקות – אזרחים הנחשפים בתדירות הגבוהה ביותר לחולים פוטנציאלים (צוותים רפואיים, נהגי תחבורה ציבורית, כוחות ביטחון ואכיפה וכו'). **קבוצה זו מחויבת לעטות מסכה בתקן רפואי.**

ב. אזרחים בעלי סיכוי נמוך להידבקות – כלל האזרחים הנמצאים במרחב הציבורי. **קבוצה זו מחויבת לעטות מסכה חד-פעמית רגילה.**

ג. אזרחים בעלי סיכוי נמוך מאוד להידבקות – בעיקר אזרחים הנשארים בבתיהם. **אזרחים אלה אינם מחויבים לעטות מסכה.**

3. ניכר כי ממשלת סין מעודדת את אזרחיה להישמע להנחיות, מפרסמת הדרכות לעטיית מסכה בצורה נכונה ואף מטילה עונשים וקנסות על אזרחים המסרבים לציית להנחיות הממשלה.

4. התושבים רוכשים את המסכות כנראה באופן עצמאי. לא דווח על חלוקה ממשלתית של מסכות פרט למקרים מיוחדים. לדוגמה, סטודנטים במחוז Xingiang קיבלו מסכות בחינם¹⁵⁷.

5. ככלל, בסין נעשה שימוש במסכות מסוג N95 ו-KN95 חד-פעמיות או במסכת הנשמה מסננת בעבור הצוותים הרפואיים, וכן במסכות כירורגיות חד-פעמיות על ידי הציבור הרחב במרחב הציבורי¹⁵⁸.

6. אספקת המסכות מתאפשרת באמצעות ייצור וייבוא של מסכות. הייצור הכולל של מסכות ביום עומד על כעשרה מיליון מסכות, מתוכן כ-600,000 מסוג N95. בתאריכים 21 בינואר עד 2 בפברואר רכשה סין כ-220 מיליון מסכות, רובן מדרום קוריאה¹⁵³.

7. באשר לייצוא מסכות, יצוין כי הולנד החזירה משלוח של מאות אלפי מסכות FFP2 תקולות שהגיע מסין¹⁵⁶.

נספח ט"ו - סינגפור

שימוש במסכות בקרב רופאים

1. **כלל הרופאים בסינגפור משתמשים במסכות.** רופאים המטפלים בחולי קורונה או באנשים החשודים בקורונה עוטים מסכות מסוג 95N, ויתר הרופאים משתמשים במסכות פשוטות. ישנן עמדות חלוקה של מסכות לרופאים בנקודות ספציפיות בבתי החולים.

רכש מסכות

2. נראה כי בעקבות מגפת ה-SARS אגרה סינגפור מסכות לעת חירום. קונקרטי, אסרה המדינה על מפעלי ייצור המסכות לייצא יותר מ-10% מהן.

שימוש במסכות בקרב הציבור

3. הוראת הממשלה היא **לא לעטות מסכה אלא אם כן אתה חש ברע או אם פגשת אדם חולה קורונה**, כדי למנוע הדבקה. לטענת הממשלה, למטרה זו די במסכה כירורגית. בעבור ילדים ישנה הנחיה ספציפית שלא עטות מסכות, כדי לא לעודד אותם לגעת בפנים שלהם.

4. עם זאת, **נראה כי סינגפורים רבים עוטים מסכות כחלק מנורמה שהתבססה לפני משבר הקורונה.**

חלוקת המסכות בסינגפור

5. בתחילת המגפה חילקה סינגפור ארבע מסכות לכל בית ואסרה על העלאת מחיר המסכות. חלוקה זו הייתה חד-פעמית, ככל הנראה כדי להקצות את משאבי המסכות לצוותים הרפואיים. יודגש כי עדיין ניתן לרכוש מסכות בבתי המרקחת.

1. Official website of the Czech Ministry of Health - regular updates
<https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>
2. (25.03.2020). " V Mošnově a Parubicích přistála letadla s materiálem z Číny".
CTK - Czech News Agency
<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/v-mosnove-a-parubicich-pristala-letadla-s-materialem-z-ciny/1871084>
3. (15.03.2020) "Import of five million of face masks from China falls through after Czech firm is scammed". Expats-cz- Media agency
<https://news.expats.cz/weekly-czech-news/import-of-five-million-face-masks-from-china-falls-through-after-czech-firm-is-scammed/>
4. TARQUINI ANDREA (21.03.2020). " Coronavirus, mascherine per l'Italia sequestrate dalla Repubblica Ceca. L'ambasciata italiana: "Praga si è impegnata a inviarcì un numero uguale". La Repubblica- Italian News Agency
https://www.repubblica.it/esteri/2020/03/21/news/coronavirus_cosi_la_repubblica_ceca_ha_sequestrato_680_mila_mascherine_inviata_dalla_cina_all_italia-251883320/
5. Lopatka Jan (23.03.2020). "Czechs send facemasks to Italy after mix-up over Chinese gift". Reuters.
<https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-czech-italy/czechs-send-facemasks-to-italy-after-mix-up-over-chinese-gift-idUSKBN21A2AW>
6. (27.03.2020). "Ochrana zdravotníků? ‚Roušek máme dost, doktoři si o ně mohou říct,‘ říká ředitel vinohradské nemocnice". Interview with the Prague Hospital Director.
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koronavirus-cesko-v-cr-zdravotnictvi-rouska-respiratory-nemocnice-na-vinohradech_2003271902_ako
7. (31.03.2020). "Measures adopted by the Czech Government against coronavirus". The official government news site
<https://www.vlada.cz/en/media-centrum/aktualne/measures-adopted-by-the-czech-government-against-coronavirus-180545/>

8. David Hutt. (24.03.2020). "Coronavirus: Czechs facing up to COVID-19 crisis by making masks mandatory". Euronews
<https://www.euronews.com/2020/03/24/coronavirus-czechs-facing-up-to-covid-19-crisis-by-making-masks-mandatory>
9. (30.03.2020). Official instructions from the Czech Ministry of Health
<http://www.mzcr.cz/Soubor.ashx?souborID=40763&typ=application/pdf&nazev=Mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A9%20opat%C5%99en%C3%AD%20%20no%C5%A1en%C3%AD%20ochrann%C3%BDch%20prost%C5%99edk%C5%AF%20d%C3%BDchac%C3%ADch%20cest.pdf>
10. Štěpanyová ,Gabriela (March 18 2020), spokesperson, Public Communication Department, Ministry of Health, The government has approved the obligation to cover mouth and nose in public places and provides for shopping hours for the elderly.
<https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-schvalila-povinnost-zakryvat-si-na-verejnych-mistech-usta-a-nos-a-stanovuje-nakupni-hodiny-pro-senior-y-2/>
11. Štěpanyová ,Gabriela (March 25 2020), spokesperson, Public Communication Department, Ministry of Health, Thanks to the long-term cooperation of the Ministry of Health and Respilon, regular supplies of protective equipment for Czech healthcare professionals will be ensured,
<https://koronavirus.mzcr.cz/diky-dlouhodobu-spolupraci-ministerstva-zdravotnictvi-a-spolecnosti-respilon-budou-zajisteny-pravidelne-dodavky-ochrannych-pomucek-pro-ceske-zdravotniky/>
12. Zita, Martin (March 20 2020), Wear a veil even when walking in the park. You never know if you meet someone, says the Chief Hygienist,
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koronavirus-nemoc-nakaza-rouscky-respiratory-cesko-hygiena_2003200600_zit, (www.irozhlas.cz).
13. Official Announcement by The Ministry of Health, March 19 2020,
<https://koronavirus.mzcr.cz/jak-si-jednoduse-vyrobit-jednorazovou-rousku-pro-osobni-pouziti/>
14. Name missed, (March 17 2020), How to take care of a home made mask,
<https://www.novinky.cz/zahranicni/koronavirus/clanek/jak-se-starat-o-doma-vyrobenou-rousku-40316990>, (www.novinky.cz).

15. Fuska, Alex, (March 16 2020), Missing masks not only for physicians sew in volunteers and theater,
<https://www.novinky.cz/zahranicni/koronavirus/clanek/chybejici-rouscky-nejen-pro-lekare-siji-dobrovolnici-i-divadlo-40316844>, (www.novinky.cz)
16. הובלת ציוד
https://twitter.com/hasici_cr/status/1242189593937666050
17. חתימת העסקה עבור 100 מיליון מסכות
<https://twitter.com/vnitro/status/1240570519868657665>
<https://twitter.com/SkupinaPPF/status1242796672041828352/>
18. הודעה על הזמנת מסכות וכמויות ע"י שר הפנים
<https://twitter.com/vnitro/status/1240351544530395142>
19. משלוח מסכות ראשון מסין
<https://twitter.com/vnitro/status/1241509534927065089>
20. משלוח מסכות שני מסין
<https://twitter.com/ArmadaTweetuje/status/1242717161665241089>
21. משלוח מסכות שלישי מסין
<https://twitter.com/ArmadaTweetuje/status1244723577632538626/>
22. משלוח לצבא
<https://twitter.com/jhamacek/status/1240086591701467139>
23. אזכור לאכיפת ההנחיות
<https://twitter.com/PolicieCZ/status/1240286876285702144>
24. משלוח ממלזיה
<https://twitter.com/adamvojtechano/status1244509276586065920/>
25. <https://www.government.nl/topics/coronavirus-covid-19/news/2020/03/30/93-patients-deceased-884-new-patients-a-total-of-11.750-confirmed-cases>
26. Bruinsma, John, 25.03.2020, de Gelderlander – "Corona-verpleegkundige Rijnstate in angst door mondkapje" -
<https://www.gelderlander.nl/arnhem/corona-verpleegkundige-rijnstate-in-angst-door-mondkapje~a6d59140/>

27. Payne, Adam/ Baker, Sinéad/Moynihan, Ruqayyah, Business Insider - "The Netherlands has recalled 600,000 coronavirus face masks it imported from China after discovering they were faulty"
<https://www.businessinsider.com/coronavirus-holland-recalls-over-half-a-million-masks-imported-from-china-2020-3>
28. <https://www.government.nl/topics/coronavirus-covid-19/tackling-new-coronavirus-in-the-netherlands>
29. <https://www.euractiv.com/section/politics/news/capitals-special-edition-how-effective-is-chinas-mask-diplomacy-in-europe/>
30. <https://www.aljazeera.com/news/2020/03/china-sends-essential-coronavirus-supplies-italy-200313195241031.html>
31. <https://www.thelocal.it/20200323/czech-republic-sends-italy-replacements-for-seized-chinese-face-masks>
32. <https://www.ft.com/content/c5fb1f72-6920-11ea-800d-da70cff6e4d3>
33. Cristoferi, Claudia (26/03/2020), "Italy's Armani converts fashion sites to produce medical overalls",
34. <https://www.money.it/Mascherina-obbligatoria-quando-per-chi>
35. <http://www.trovanorme.salute.gov.it/norme/renderNormsanPdf?anno=2020&codLeg=73195&parte=1%20&serie=null>
36. <http://www.salute.gov.it/portale/nuovocoronavirus/dettaglioNotizieNuovoCoronavirus.jsp?lingua=italiano&menu=notizie&p=dalministero&id=4323>
37. <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-italy-masks/italy-sees-self-sufficiency-in-mask-production-against-coronavirus-in-two-months-idUSKBN21B1SI>
38. https://en.wikipedia.org/wiki/2020_coronavirus_pandemic_in_Italy#cite_note-318
39. <http://www.salute.gov.it/portale/nuovocoronavirus/dettaglioNotizieNuovoCoronavirus.jsp?lingua=italiano&menu=notizie&p=dalministero&id=4099>
40. <https://www.regione.lombardia.it/wps/portal/istituzionale/HP/DettaglioAvviso/istituzione/attivita-istituzionali/avv-mascherine-made-in-italy>
41. <http://www.salute.gov.it/portale/nuovocoronavirus/dettaglioNotizieNuovoCoronavirus.jsp?lingua=italiano&menu=notizie&p=dalministero&id=4361>

42. <https://www.iss.it/procedure-per-richiesta-produzione-mascherine>
43. <https://www.fr.de/wissen/coronavirus-sars-cov-2-schuetzen-atemschutzmasken-gegen-virus-13505359.html>
44. <https://www.lungenaerzte-im-netz.de/krankheiten/covid-19/schutz-vor-ansteckung/>
45. <https://www.mdr.de/wissen/mundschutz-pro-contra-schutzmaske-corona-100.html>
46. Sephn, Jens (31/03/2020), Twitter.
47. <https://www.dailysabah.com/world/africa/6-million-face-masks-ordered-by-germany-lost-in-kenya>
48. <https://www.dw.com/en/coronavirus-germany-to-centralize-supply-chains-set-prices-on-masks-protective-gear/a-52952314>
49. <https://www.thelocal.com/20200309/germany-blocks-protective-masks-headed-for-switzerland>
50. <https://www.tagesschau.de/inland/corona-atemschutzmasken-101.html>
51. https://twitter.com/c_drosten/status/1241790888805892098
52. https://media.essen.de/media/wwwessende/aemter/0115_1/pressereferat/Mund-Nasen-Schutz__Naehanleitung_2020_Feuerwehr_Essen.pdf
53. <https://www.iss.it/procedure-per-richiesta-produzione-mascherine>
54. <https://www.fr.de/panorama/corona-deutschland-ende-kontaktsperren-nicht-sicht-zr-13604049.html>
55. <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-spain-lockdown-ins/lockdown-nursing-homes-in-spain-a-vector-for-deadly-coronavirus-idUSKBN2190N1>
56. <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/27/covid-19-workers-in-spain-you-can-feel-the-fear-in-the-air>
57. <https://www.straitstimes.com/world/europe/coronavirus-china-sends-medical-aid-to-spain-and-italy>
58. <https://www.republicworld.com/world-news/rest-of-the-world-news/spain-buys-medical-supplies-from-china-worth-432-million-euro-covid-19.html>

59. <https://www.nst.com.my/world/world/2020/03/577896/spain-seeks-nato-help-virus-death-toll-touches-2700>
60. <https://www.20minutos.es/noticia/4208230/0/gobierno-destina-sanitarios-tercera-parte-millones-mascarillas-llegadas-sabado/>
61. <https://www.thelocal.es/20200326/spains-face-mask-shortage-sparks-cottage>
62. https://www.elespanol.com/espana/20200321/llegan-espana-mascarillas-donadas-huawei-situacion-china/476452618_0.amp.html
63. <https://ruptly.tv/en/videos/20200323-044>
64. <https://www.20minutos.es/videos/gente/4207034-manteros-convierten-su-tienda-en-un-taller-de-batas-y-mascarillas/>
65. https://www.consalud.es/pacientes/especial-coronavirus/gobierno-asegura-repartido-20-millones-unidades-material-sanitario-ccaa_76768_102.html
66. www.niusdiario.es/sociedad/uso-generalizado-masivo-mascarillas-quien-debe-usarla-donde-debate-coronavirus-covid19_18_2922945342.html
67. www.eldiario.es/sociedad/Mascarillas-caseras-ayudan-contagios-coronavirus_0_1009300109.html
68. <https://elpais.com/sociedad/2020-03-29/sin-mascarillas-geles-y-guantes-en-las-farmacias.html>
69. www.lavanguardia.com/vida/20200326/4899887105/mercado-negro-coronavirus-espana.html
70. www.lne.es/sociedad/2020/03/20/mercado-expone-60000-euros-multa/2614917.html
71. <https://www.businessoffashion.com/articles/news-analysis/chanel-to-produce-surgical-masks-for-france>
72. <https://www.thelocal.fr/20200304/french-government-steps-in-to-regulate-face-masks-and-hand-gels-during-coronavirus-outbreak>
73. <http://www.rfi.fr/en/international/20200329-to-mask-or-not-to-mask-mixed-messages-in-a-time-of-coronavirus-crisis-france-covid-19-spread-droplets>
74. <https://www.france24.com/en/20200321-french-government-orders-250-million-masks-against-coronavirus-olivier-v%C3%A9ran-says>

75. <http://www.rfi.fr/en/france/20200328-paris-police-seize-23-000-face-masks-amid-shortage-in-escalating-crisis>
76. <https://www.thelocal.fr/20200313/coronavirus-in-france-what-you-need-to-know>
77. <http://www.rfi.fr/en/france/20200330-100-tonnes-medical-supplies-15-million-face-masks-from-china-arrives-in-france-coronavirus-covid-19>
78. <https://www.mdr.de/wissen/mundschutz-pro-contra-schutzmaske-corona-100.html>
79. <https://www.gouvernement.fr/info-coronavirus>
80. <https://www.gouvernement.fr/conseil-des-ministres/2020-03-04/le-covid-19>
81. <https://www.gouvernement.fr/partage/11465-covid-19-vos-questions-sur-le-covid-19-gouvernement>
82. <https://www.afm-telethon.fr/actualites/masques-protection-reapprovisionnement-venir-pour-centres-medico-sociaux-140288>
83. <https://www.iledefrance.ars.sante.fr/covid-19-strategie-de-gestion-et-dutilisation-des-masques-de-protection>
84. https://www.liberation.fr/debats/2020/03/24/masques-mais-de-qui-se-moque-t-on_1782908
85. https://www.lexpress.fr/actualite/societe/sante/coronavirus-ou-sont-passes-les-masques_2119836.html
86. <https://www.larevuedupraticien.fr/article/coronavirus-point-dinformation-et-questions-pratiques>
87. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/874411/When_to_use_face_mask_or_FFP3.pdf
88. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/876577/Infection_prevention_and_control_guidance_for_pandemic_coronavirus.pdf
89. <https://www.cebm.net/covid-19/what-is-the-efficacy-of-standard-face-masks-compared-to-respirator-masks-in-preventing-covid-type-respiratory-illnesses-in-primary-care-staff/>

90. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/876577/Infection_prevention_and_control_guidance_for_pandemic_coronavirus.pdf
91. <https://www.bda.org/advice/Coronavirus/Documents/NHS%20guidance%20on%20PPE%20200320.pdf>
92. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/876577/Infection_prevention_and_control_guidance_for_pandemic_coronavirus.pdf
93. <https://www.gov.uk/government/publications/wuhan-novel-coronavirus-infection-prevention-and-control>
94. <https://www.gov.uk/government/publications/wuhan-novel-coronavirus-self-isolation-for-patients-undergoing-testing/advice-sheet-home-isolation>
95. <https://www.england.nhs.uk/2020/03/hospitals-get-ramped-up-for-delivery-of-protective-kit-to-staff-fighting-coronavirus/>
96. <https://www.expressandstar.com/news/uk-news/2020/03/29/millions-of-masks-gloves-and-aprons-delivered-to-nhs-staff-says-minister/>
97. <https://www.arbetarskydd.se/nyhetsarkiv/munskydd-inte-med-i-regionernas-nya-riktlinjer-6992093>
98. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/r/rekommendationer-for-handlaggning/?pub=null>
99. <https://www.hhs.se/en/about-us/news/2020/300-000-andningsmasker-pa-vag--naringslivet-stottar-med-importhjalp/>
100. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/tiotusentals-andningsmasker-fran-tyskland-till-sverige/>
101. <https://www.vimmerbytidning.se/nyheter/maskfabrik-pa-maxfart-nar-viruset-harjar-om6531586.aspx>

102. (2020, March 27), Temporary Methodical Recommendations, Russian Ministry of Health
103. <https://www.aljazeera.com/news/2020/03/china-sends-essential-coronavirus-supplies-italy-200313195241031.html>
104. https://rospotrebnadzor.ru/about/info/news/news_details.php?ELEMENT_ID=14130
105. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/faq/#faq90>
106. <http://en.kremlin.ru/events/president/news/63050>
107. <https://vestniksr.ru/news/30725-pedagogi-novosibirskogo-kolledzha-nachali-shit-zaschitnye-maski.html>
108. Sephn, Jens (31/03/2020), Twitter.
109. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-26/jack-ma-thanks-russian-defense-minister-with-a-million-masks>
110. <http://en.kremlin.ru/events/president/news/63050>
111. <https://v1.ru/text/health/2020/03/28/69056788/comments/>
112. https://rospotrebnadzor.ru/about/info/news/news_details.php?ELEMENT_ID=14130
113. <https://www.riatomsk.ru/article/20200330/bolee-10-kompanij-tomskoj-oblasti-nachali-shitj-zaschitnie-maski/>
114. <https://vz.ru/society/2020/3/30/1031699.html>
115. <https://vestniksr.ru/news/30725-pedagogi-novosibirskogo-kolledzha-nachali-shit-zaschitnye-maski.html>
116. <https://iz.ru/989438/2020-03-20/v-minzdrave-rf-zaverili-v-skoroi-likvidacii-defitsita-masok-v-aptekakh>
117. <https://iz.ru/989304/2020-03-20/peskov-prokommentiroval-situaciiu-s-maskami-i-antiseptikami>
118. <https://iz.ru/987918/2020-03-17/frp-poobeshchal-uskorit-vydachu-zaimov-proizvoditeliam-masok-i-antiseptikov>
119. <https://nversia.ru/news/chinovnik-zayavil-chto-saratovskaya-oblast-mozhet-prodavati-zaschitnye-maski-kompanii-abrau-dyurso/>

120. <https://om-saratov.ru/social/31-march-2020-i84313-koronavirus-maski-test-sistem>
121. <https://sib.fm/news/2020/03/29/effektivnost-marlevyh-masok-pri-koronaviruse-otsenili-v-minzdrave->
122. <https://www.themoscowtimes.com/2020/03/31/leaning-on-war-time-history-russian-factories-have-switched-to-sewing-masks-to-combat-coronavirus-a69793>
123. Min gong, Kim ,(13.03.20) "The larger the number, the better ... Can I use KN95, a Chinese certificate instead of KF94?", Joongang, <https://news.joins.com/article/23729043>
124. Han, Yon ,(16.03.20) ,"The American standard N95 and the Chinese standard KN95 are the same, different?", Hankookilbo, <https://www.hankookilbo.com/News/Read/202003161129737098>
125. Ga-Yang, Park,(13.03.20) As I thought of the mask, 'China Certification KN95'... Can I use it?, MT, <https://news.mt.co.kr/mtview.php?no=2020031307484184581>
126. Gin-Gin, Kim ,(24.03.20) Ministry of Food and Drug Safety "N95 KN95 Mask Foreign Test Report Recognition", Newsmp, <http://www.newsmp.com/news/articleView.html?idxno=204352>
127. Kang ,Tai-Goi ,(06.03.20) South Korea Grapples With Mask Shortage Amid COVID-19 Outbreak, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2020/03/south-korea-grapples-with-mask-shortage-amid-covid-19-outbreak/>
128. Giong, Andrew ,(15.03.20) South Korea Rations Face Masks in Coronavirus Fight ,The Wall Street Journal, <https://www.wsj.com/articles/south-korea-rations-face-masks-in-coronavirus-fight-11584283720>
129. Youngung, Jo ,(06.03.20) 2 copies per person per week ... 'Mask 5 sub-system' implemented, MBC, https://imnews.imbc.com/replay/2020/nwtoday/article/5668985_32531.html
130. Han ,Yon ,(12.03.20) It's Corona 19 Pandemic ... Is there a country that bites fine with a mask? msn News,

<https://www.msn.com/ko-kr/news/world/%EC%BD%94%EB%A1%9C%EB%82%9819-%ED%8C%AC%EB%8D%B0%EB%AF%B9%EC%9D%B8%EB%8D%B0%E2%80%A6-%EB%A7%88%EC%8A%A4%ED%81%AC-%EC%93%B0%EB%A9%B4-%EB%B2%8C%EA%B8%88-%EB%AC%B4%EB%8A%94-%EB%82%98%EB%9D%BC%EA%B0%80-%EC%9E%88%EB%8B%A4/ar-BB114scQ>

131. Kate- Lee, Hyuking ,(27.02.20) South Korea takes new measures to have enough face masks domestically amid coronavirus, abc News, <https://abcnews.go.com/International/south-korea-takes-measures-face-masks-domestically-amid/story?id=69254114>
132. Choi ,Beyongil ,(12.03.20) Corona events and external effects MK, <https://www.mk.co.kr/premium/special-report/view/2020/03/27940/>
133. Mey-Wo, Choi ,(02.03.20) [Issue] Prevention of Corona 19 Infection, Is 'Required' Wearing Mask, PROLOG, <http://www.prolog.kr/news/articleView.html?idxno=167>
134. Seyong-Gi, Kang" ,(24.03.20) Is it a health mask?" I'm picking ... If you make 'KF'HIT News, <http://www.hitnews.co.kr/news/articleView.html?idxno=15864>
135. Satalin, Suzen,(26.3.20) ,Covid-19's resurgence in Hong Kong holds a lesson:
Defeating it demands persistence ,STAT <https://www.statnews.com/2020/03/26/coronavirus-hong-kong-resurgenece-holds-lesson-defeating-it-demands-persistence/>
136. Williams ,Dan,(28.3.20) , The etiquette of facemasks in Hong Kong, The Economist, <https://www.economist.com/china/2020/03/28/the-etiquette-of-face-masks-in-hong-kong>
137. Hamlet ,Tim,(12.3.20) , Coronavirus: Should we wear face masks? HKFP, <https://www.hongkongfp.com/2020/03/12/coronavirus-wear-face-masks/>
138. (12.3.20) , Be coronavirus soldiers, Hong Kong: mask up and march on South China Morning Press,

- <https://www.scmp.com/comment/letters/article/3075741/be-coronavirus-soldiers-hong-kong-mask-and-march>
139. Bruke ,Hilary,(31.3.20) The truth about face masks and the coronavirus: Wearing asks in crowded places may help reduce the spread, but it isn't a perfect solution, Business insider,
<https://www.businessinsider.com/coronavirus-face-masks-how-effective-are-they-evidence-so-far-2020-3>
140. Zinia, Lee (2020, March 12), Taiwan's app to track local mask supplies amid coronavirus pandemic.
<https://www.scmp.com/video/china/3074960/taiwans-app-track-local-mask-supplies-amid-coronavirus-pandemic>
141. Matthew, Strong (2020, March 11).
<https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3895002>
142. <https://news.tvbs.com.tw/life/1301966>
143. Katherine, Wei (2020, March 10).
<https://www.straitstimes.com/asia/east-asia/coronavirus-taiwan-to-make-surgical-masks-available-online-as-part-of-its-mask>
144. <https://newtalk.tw/news/view/2020-03-30/383459>
145. (2020, March 2nd) Coronavirus: Sharp to use TV factory to make surgical masks ,BBC news,
<https://www.bbc.com/news/technology-51706629>
146. (2020, March 25). Special Issue on New Coronavirus Infection Control
<https://hodanren.doc-net.or.jp/iryoukankei/19ncov/index.html>
147. Ministry of Health, Labour and Welfare + Ministry of Economy, Trade and Industry, (2020 April 1), Current Status of Production and Supply of Face Masks, Antiseptics and Toilet Paper
<https://www.meti.go.jp/english/covid-19/mask.html>
148. Cheng, Amy. + Feng, Emily (2020, March 16), COVID-19 Has Caused A Shortage Of Face Masks. But They're Surprisingly Hard To Make, Universal news agency NPR,
<https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2020/03/16/814929294/covid->

[19-has-caused-a-shortage-of-face-masks-but-theyre-surprisingly-hard-to-mak](#)

149. Yai, Masato (2020, March 31st), Sharp to start shipping masks Iris Ohyama decides mass production in Japan, ITMedia – Japanese news website specialized in technology,
<https://www.itmedia.co.jp/news/articles/2003/31/news117.html>
150. (2020, February 27), 24 prefectures in Japan yet to add extra hospital beds for coronavirus, KYODO Japanese news agency,
<https://english.kyodonews.net/news/2020/02/e7b7d4002289-24-prefectures-yet-to->
151. Takezawa, Shiho + Zimmerman, Max +Oda, Shoko (2020 March 6), One Mask a Day for Doctors Reveals Japan’s Virus Struggle, Bloomberg,
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-06/one-mask-a-day-for-doctors-reveals-japan-s-virus-struggle>
152. Direct reports from citizens of Japan
153. Reality Check team, (2020 February 6), Coronavirus: Does China have enough face masks to meet its needs? ,BBC news,
<https://www.bbc.com/news/amp/world-asia-china-51363132>
154. Xinhua news agency (2020, March 11), China’s key measures for epidemic prevention, control, China government website,
http://english.www.gov.cn/news/topnews/202003/11/content_WS5e689cb5c6d0c201c2cbe0bf.html
155. (2020, March 28), Subways in Wuhan resume operations, CHINADAILY,
http://www.chinadaily.com.cn/a/202003/28/WS5e7ee772a310128217282b19_6.html
156. (2020, March 29), Netherlands recalls defective masks imported from China, Aljazeera,
<https://www.aljazeera.com/news/2020/03/netherlands-recalls-defective-masks-imported-china-200329141715106.html>
157. Xinhua news agency, (2020, March 15), Xinjiang students to receive free masks as schools reopen, China government website,
http://english.www.gov.cn/news/topnews/202003/15/content_WS5e6df362c6d0c201c2cbe623.html

158. Foreign Stuff, (2020, February 19), Chinese authorities humiliating people for not wearing face masks, The Telegraph,
<https://www.telegraph.co.uk/news/2020/02/19/chinese-authorities-humiliating-people-not-wearing-face-masks/>
159. Liu, Melinda, (2020, February 24), How Do You Keep China's Economy Running With 750 Million in Quarantine?, Foreign Policy,
<https://foreignpolicy.com/2020/02/24/xi-jinping-coronavirus-china-covid-19-quarantine/>
160. Shuo Feng + Chen Shen +Nan Xia + Wei Song + Mengzhen Fan + Benjamin J Cowling, (2020 March 20), Rational use of face masks in the COVID-19 pandemic, The Lancet Respiratory Medicine,
[https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600\(20\)30134-X/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600(20)30134-X/fulltext)
161. Xinhua news agency, (2020, March 19), Is wearing a face mask a must?, China government website,
http://english.www.gov.cn/2020special/novelcoronavirusQandA/202003/19/content_WS5e732a0dc6d0c201c2cbeaf3.html
162. Khalik, Salma(2020, March 21st), Coronavirus: Singapore has sufficient healthcare facilities, THE STRAITSTIMES
<https://www.straitstimes.com/singapore/spore-has-sufficient-healthcare-facilities>
163. Gawande, Atul,, (2020, March 21st), Keeping the Coronavirus from Infecting Health-Care Workers, The New Yorker
<https://www.newyorker.com/news/news-desk/keeping-the-coronavirus-from-infecting-health-care-workers>
164. (2020, March 27), FAQs on the COVID-19 Situation, Singapore ministry of health,
<https://www.moh.gov.sg/covid-19/faqs>
165. Liti Gilad – Israeli who lives in Singapore
166. Yang, Calvin, (2020 February 19), Coronavirus: Singapore looking for new sources of masks, looking at manufacturing them locally, THE STRAITSTIMES,

<https://www.straitstimes.com/singapore/coronavirus-singapore-looking-for-new-sources-of-masks-looking-at-manufacturing-them>

167. (2020, February), Mask go where, Singapore Government Publication

<https://www.maskgowhere.gov.sg/>

168. (2020, March 9), Mask stockpile replenished, The Star, journal,

<https://www.thestar.com.my/news/regional/2020/03/09/mask-stockpile-replenished>

169. Goh, Timothy + Ai-Lien, Chang + Tan, Audrey, (2020, March 6),

Coronavirus: Task force formed to raise hygiene standards and make them the new norm, THE STRAITSTIMES,

<https://www.straitstimes.com/singapore/health/coronavirus-enhanced-public-hygiene-and-cleanliness-to-be-part-of-national-dna>